

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 29 juni 2023*

”Begäran om förhandsavgörande – Gemensam politik avseende asyl och subsidiärt skydd – Direktiv 2004/83/EU – Miniminormer för beviljande av flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande – Artikel 4.1 andra meningen – Medlemsstaterna ska samarbeta med den sökande för att bedöma de relevanta faktorerna i ansökan – Omfattning – En sökandens allmänna trovärdighet – Artikel 4.5 e – Bedömningskriterier – Gemensamma förfaranden för att bevilja internationellt skydd – Direktiv 2005/85/EG – Korrekt prövning – Artikel 8.2 och 8.3 – Domstolsprövning – Artikel 39 – Räckvidd – Medlemsstaternas processuella autonomi – Effektivitetsprincipen – Rimlig tidsfrist för att anta ett beslut – Artikel 23.2 och artikel 39.4 – Följder av ett eventuellt åsidosättande”

I mål C-756/21,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) genom beslut av den 23 november 2021, som inkom till domstolen den 9 december 2021, i målet

X

mot

The International Protection Appeals Tribunal,

Minister for Justice and Equality,

Irland,

Attorney General,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen),

sammansatt av avdelningsordföranden A. Arabadjiev (referent) samt domarna P. Xuereb, T. von Danwitz, A. Kumin och I. Ziemele,

generaladvokat: M. Szpunar,

justitiesekreterare: handläggaren C. Strömholm,

* Rättegångsspråk: engelska.

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 16 november 2022,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- X, genom B. Burns, solicitor, H. Hofmann, Rechtsanwalt, och P. O’Shea, BL,
- International Protection Appeals Tribunal, Minister for Justice and Equality, Irland och The Attorney General, genom M. Browne, C. Aherne och A. Joyce, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av C. Donnelly, SC, E. Doyle och A. McMahon, BL
- Tysklands regering, genom J. Möller och A. Hoesch, båda i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M.K. Bulterman och J.M. Hoogveld, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom A. Azéma och L. Grønfeldt, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 16 februari 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 4.1 och 4.5 e i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 304, 2004, s. 12, och rättelse i EUT L 204, 2005, s. 24), samt av artikel 8.2 och 8.3, artikel 23.2 och artikel 39.4 i rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus (EUT L 326, 2005, s. 13).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan X och, för det första, International Protection Appeals Tribunal (Appellationsdomstolen i utlänningsärenden, Irland) (nedan kallad IPAT), för det andra, Minister for Justice and Equality (justitie- och jämställdhetsministern, Irland), för det tredje, Irland och, för det fjärde, Attorney General (riksåklagaren, Irland) (nedan tillsammans kallade IPAT m.fl.), angående IPAT:s beslut att avslå X:s överklaganden av avslagen på X:s ansökningar om asyl och subsidiärt skydd.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Direktiv 2004/83

- 3 Direktiv 2004/83 har ersatts av och upphävts genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/95/EU av den 13 december 2011 om normer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska anses berättigade till internationellt skydd, för en enhetlig status för flyktingar eller personer som uppfyller kraven för att betecknas som subsidiärt skyddsbehövande, och för innehållet i det beviljade skyddet (EUT L 337, 2011, s. 9). Eftersom Irland emellertid inte deltog i antagandet av sistnämnda direktiv och inte heller är bundet av det, är direktiv 2004/83 fortfarande tillämpligt på denna medlemsstat.
- 4 Artikel 2 a, d, e, f, g och k i direktiv 2004/83 innehåller följande definitioner:
- ”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:
- a) internationellt skydd: flyktingstatus och status som alternativt skyddsbehövande enligt definitionerna i leden d och f.
- ...
- d) flyktingstatus: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som flykting.
- e) person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som inte uppfyller kraven för att betecknas som flykting, men där det finns grundad anledning att förmoda att den berörda personen, om han eller hon återsänds till sitt ursprungsland, eller, i fråga om en statslös person, till det land där han eller hon tidigare hade sin vanliga vistelseort, skulle utsättas för en verklig risk att lida allvarlig skada enligt artikel 15 och som inte omfattas av artikel 17.1 och 17.2 och som inte kan, eller på grund av en sådan risk inte vill begagna sig av det landets skydd.
- f) status som alternativt skyddsbehövande: en medlemsstats erkännande av en tredjelandsmedborgare eller en statslös person som en person som uppfyller kraven för att betecknas som alternativt skyddsbehövande.
- g) ansökan om internationellt skydd: en ansökan om skydd som ges in till en medlemsstat av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och där det finns skäl att anta att personen söker flyktingstatus eller status som alternativt skyddsbehövande och att denne inte uttryckligen ansöker om en annan typ av skydd som ligger utanför detta direktivs tillämpningsområde och som kan omfattas av en separat ansökan.
- ...
- k) ursprungsland: det land eller de länder där en person är medborgare eller, i fråga om statslösa personer, tidigare haft sin vanliga vistelseort.”

5 Artikel 4 i detta direktiv har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna får betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

2. De faktorer som det hänvisas till i punkt 1 utgörs av den sökandes utsagor och alla handlingar som den sökande förfogar över angående den sökandes ålder, bakgrund, inklusive relevanta släktingars bakgrund, identitet, nationalitet(er), tidigare boplatser(länder) och -ort(er), tidigare asylansökningar, resvägar, identitets och resehandlingar samt orsakerna till ansökan om internationellt skydd.

3. Bedömningen av en ansökan om internationellt skydd skall vara individuell, och följande skall beaktas:

- a) Alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, inbegripet lagar och andra författningar i ursprungslandet samt det sätt på vilket dessa tillämpas.
- b) De relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat, inklusive information om huruvida sökanden har varit eller kan bli utsatt för förföljelse eller allvarlig skada.
- c) Sökandens personliga ställning och förhållanden, inklusive faktorer som bakgrund, kön och ålder, så att det kan bedömas huruvida de handlingar den sökande har blivit eller skulle kunna bli utsatt för, på grundval av sökandens personliga omständigheter, skulle innebära förföljelse eller allvarlig skada.

...

4. Det faktum att den sökande redan har varit utsatt för förföljelse eller annan allvarlig skada, eller för direkta hot om sådan förföljelse eller sådan skada, är en allvarlig indikation på att den sökandes fruktan för förföljelse är välgrundad eller att det finns en verklig risk för att han eller hon kommer att lida allvarlig skada, såvida det inte finns goda skäl till att anta att sådan förföljelse eller allvarlig skada inte kommer att upprepas.

5. När medlemsstaterna tillämpar principen enligt vilken det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan om internationellt skydd, och den sökandes uppgifter inte kan styrkas av skriftliga eller andra bevis, skall sådana uppgifter inte behöva bekräftas om följande villkor är uppfyllda:

- a) Sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan.
- b) Alla relevanta faktorer som den sökande förfogar över har lagts fram och en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas.
- c) Sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och strider inte mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende.

d) Sökanden har ansökt om internationellt skydd så tidigt som möjligt, såvida inte sökanden kan framföra goda skäl till varför han eller hon inte gjort det.

e) Sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.”

6 Artikel 15 c i nämnda direktiv har följande lydelse:

”Allvarlig skada utgörs av

...

c) allvarligt och personligt hot mot en civilpersons liv eller lem på grund av urskillningslöst våld i situationer av internationell eller intern väpnad konflikt.”

Direktiv 2005/85

7 Direktiv 2005/85 har ersatts av och upphävts genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd (EUT L 180, 2013, s. 60). Eftersom Irland emellertid inte deltog i antagandet av sistnämnda direktiv och inte heller är bundet av det, är direktiv 2005/85 fortfarande tillämpligt på denna medlemsstat.

8 I skäl 11 i direktiv 2005/85 anges följande:

”Det ligger i såväl medlemsstaternas som de asylsökandes intresse att beslut om asylansökningar fattas så fort som möjligt. Medlemsstaterna bör efter eget gottfinnande besluta hur handläggningen av asylansökningar skall organiseras, så att de i enlighet med sina nationella behov kan prioritera eller påskynda handläggningen av en ansökan med beaktande av normerna i detta direktiv.”

9 Artikel 2 b–e i detta direktiv innehåller följande definitioner:

”I detta direktiv används följande beteckningar med de betydelser som här anges:

...

b) ansökan eller asylansökan: en ansökan som görs av en tredjelandsmedborgare eller statslös person och som kan förstås som en begäran om internationellt skydd från en medlemsstat i enlighet med [Konventionen angående flyktingars rättsliga ställning, undertecknad den 28 juli 1951 i Genève (*United Nations Treaty Series*, vol. 189, s. 150, nr 2545 (1954)), såsom den kompletterats och ändrats genom protokollet angående flyktingars rättsliga ställning, som antogs i New York den 31 januari 1967]. Genèvekonventionen. En ansökan om internationellt skydd antas vara en asylansökan, om inte personen i fråga uttryckligen begär en annan typ av skydd som det kan ansökas om separat.

c) sökande eller asylsökande: en tredjelandsmedborgare eller statslös person som har ansökt om asyl och vars ansökan ännu inte har lett till ett slutligt beslut.

- d) slutligt beslut: ett beslut om huruvida en tredjelandsmedborgare eller statslös person skall beviljas flyktingstatus i enlighet med direktiv 2004/83/EG och som inte längre kan överklagas i enlighet med kapitel V i det här direktivet, oberoende av om ett sådant överklagande innebär att sökandena får stanna i de berörda medlemsstaterna i avvaktan på resultatet, med förbehåll för bilaga III i det här direktivet.
- e) beslutande myndighet: en myndighet med domstolsliknande uppgifter eller en administrativ myndighet i en medlemsstat som är ansvarig för att pröva asylansökningar och behörig att fatta beslut i första instans i sådana ärenden, med förbehåll för bilaga I.”

10 Artikel 8.2 och 8.3 i nämnda direktiv har följande lydelse:

”2. Medlemsstaterna skall se till att den beslutande myndigheten fattar sina beslut om asylansökningar efter en korrekt prövning. Medlemsstaterna skall därför se till att

- a) ansökningar prövas och beslut fattas individuellt, objektivt och opartiskt,
- b) exakt och aktuell information erhålls från olika källor, t.ex. från Förenta nationernas flyktingkommissariat (UNHCR), om den allmänna situation som råder i de asylsökandes ursprungsländer och, vid behov, i de länder som de asylsökande har rest igenom, och att denna information görs tillgänglig för den personal som ansvarar för att pröva asylansökningar och fatta beslut om dessa,
- c) den personal som har att pröva asylansökningar och fatta beslut om dessa har kunskaper om tillämpliga normer på området för asyl- och flyktinglagstiftning.

3. De myndigheter som anges i kapitel V skall, genom den beslutande myndigheten, genom sökanden eller på annat sätt, få tillgång till den allmänna information som avses i punkt 2 b, när denna behövs för att de skall kunna utföra sitt arbete.”

11 I artikel 23.1 och 23.2 i samma direktiv föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna skall handlägga asylansökningar genom ett prövningsförfarande i enlighet med de grundläggande principerna och garantierna i kapitel II.

2. Medlemsstaterna skall se till att ett sådant förfarande avslutas så snart som möjligt utan att åsidosätta en lämplig och fullständig prövning.

Om inget beslut kan fattas inom sex månader skall medlemsstaterna se till att sökanden antingen

- a) blir informerad om förseningen, eller
- b) på begäran erhåller information om den tidsfrist inom vilken beslut om hans eller hennes ansökan är att vänta. Att sådan information lämnas skall inte innebära någon skyldighet för medlemsstaten gentemot sökanden att fatta ett beslut inom denna tidsfrist.”

12 I artikel 28.1 i direktiv 2005/85 preciseras följande:

”Om inte annat följer av artiklarna 19 och 20 får medlemsstaterna endast anse en asylansökan som grundad om den beslutande myndigheten har konstaterat att sökanden inte har rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83/EG.”

13 Artikel 39.1 a och 39.4 i direktiv 2005/85 har följande lydelse:

”1. Medlemsstaterna skall se till att asylsökande har rätt till ett effektivt rättsmedel inför domstol mot följande beslut:

a) Ett beslut som fattats om en asylansökan ...

...

4. Medlemsstaterna får fastställa tidsfrister för domstolen enligt punkt 1 för att pröva den beslutande myndighetens beslut.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

14 X, som är pakistansk medborgare, reste in i Irland den 1 juli 2015 efter att under åren 2011–2015 ha vistats i Förenade kungariket där han inte har ansökt om internationellt skydd.

15 Den 2 juli 2015 ingav X en ansökan om beviljande av flyktingstatus i Irland. Denna ansökan, som ursprungligen baserades på en osann uppgift vilken X drog tillbaka vid sitt första samtal, grundade sig på den omständigheten att X hade befunnit sig i omedelbar närhet av en bombexplosion i samband med ett terrorattentat i Pakistan. I attentatet, som utfördes i samband med en begravning, omkom ett fyrtiotal personer, däribland två personer som X kände. X har gjort gällande att denna händelse har påverkat honom starkt och att han sedan dess är rädd för att bo i Pakistan och fruktar att han skulle lida allvarlig skada om han återförvisades dit. X har anfört att han lider av ångest, depression och sömnsvårigheter. Refugee Applications Commissioner (Myndigheten med ansvar för ansökningar i flyktingärenden, Irland) avslag X:s ansökan genom beslut av den 14 november 2016.

16 Den 2 december 2016 överklagade X detta beslut till Refugee Appeals Tribunal (Appellationsdomstolen i flyktingärenden, Irland). Överklagandeförfarandet vilandeförklarades på grund av lagändringar som infördes den 31 december 2016 då International Protection Act 2015 (2015 års lag om internationellt skydd) trädde i kraft. Genom den sistnämnda lagen slogs de olika tidigare föreskrivna förfarandena för internationellt skydd samman och bland annat International Protection Office (Myndigheten för internationellt skydd, Irland) (nedan kallad IPO) och IPAT inrättades.

17 Den 13 mars 2017 ansökte X om subsidiärt skydd. IPO:s avslag på denna ansökan överklagades också till IPAT.

18 Genom beslut av den 7 februari 2019 avslag IPAT båda överklagandena.

19 Den 7 april 2019 överklagade X detta beslut av IPAT till High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) och yrkade att det skulle upphävas.

- 20 Till stöd för sitt överklagande gjorde X gällande följande. För det första hade IPAT beaktat ofullständiga och föråldrade uppgifter om ursprungslandet från åren 2015–2017, vilket innebar att IPAT inte hade beaktat situationen i Pakistan vid tidpunkten för antagandet av beslutet av den 7 februari 2019. IPAT hade dessutom inte gjort en korrekt prövning av de uppgifter som den hade tillgång till.
- 21 För det andra är tidsfristen för att pröva ansökan av den 2 juli 2015 uppenbart orimlig och strider mot effektivitetsprincipen i artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan) och mot de processrättsliga miniminormer som fastställs i direktiv 2005/85.
- 22 För det tredje informerades IPAT om X:s psykiska hälsotillstånd, men gjorde inget för att försäkra sig om att den förfogade över all nödvändig bevisning för att kunna fatta ett korrekt beslut om ansökningarna. IPAT borde i synnerhet ha inhämtat ett rättsmedicinskt utlåtande, eftersom sådana generellt används till stöd för asylansökan för personer som har utsatts för tortyr, eller något annat sakkunnigutlåtande om X:s psykiska hälsotillstånd.
- 23 För det fjärde har principen om att hellre fria än fälla inte tillämpats med avseende på andra relevanta faktorer i ansökan, trots att X:s psykiska hälsotillstånd inte hade fastställts eller beaktats i vederbörlig ordning. Vissa relevanta omständigheter i hans resonemang kontrollerades sålunda inte eller ignorerades. Det förekom inte heller något samarbete mellan honom och de behöriga myndigheterna, i synnerhet inte med avseende på nämnda rättsmedicinska utlåtande.
- 24 För det femte är det under omständigheterna i målet, som kännetecknas av att sökanden har medgett att en tidigare version av de påstådda händelserna var osann och att det åtminstone finns en risk för att sökanden lider av psykiska hälsoproblem, orimligt att dra slutsatsen att X inte är trovärdig med avseende på väsentliga delar av hans resonemang.
- 25 High Court (Förvaltningsöverdomstolen) har i detta avseende till att börja med anfört att IPAT varken inhämtade aktuell information om ursprungslandet eller ett rättsmedicinskt utlåtande. Den hänskjutande domstolen vill emellertid få klarhet i huruvida IPAT enligt unionsrätten var skyldig att inhämta ett sådant sakkunnigutlåtande och huruvida det är förenligt med unionsrätten att, såsom i nationell rätt, kräva att X, för att få IPAT:s beslut upphävt, dessutom styrker att det föreligger en skada till följd av detta åsidosättande.
- 26 Den hänskjutande domstolen vill vidare få klarhet i vilka slutsatser den ska dra av den omständigheten att mer än tre år och sex månader förflöt mellan ingivandet av ansökan av den 2 juli 2015 och antagandet av IPAT:s beslut den 7 februari 2019, vilket skulle kunna anses vara orimligt lång tid för att anta ett beslut.
- 27 Slutligen hyser den hänskjutande domstolen tvivel om huruvida en enda osann uppgift, för vilken X lämnade en förklaring innan han drog tillbaka uppgiften så snart som tillfälle gavs, räcker för att ifrågasätta X:s allmänna trovärdighet.

28 Mot denna bakgrund beslutade High Court (Förvaltningsöverdomstolen) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till EU-domstolen:

- ”1) I en situation i vilken samarbetskyldigheten, så som den beskrivs i punkt 66 i domstolens dom av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744), helt har åsidosatts inom ramen för en ansökan om subsidiärt skydd, har då prövningen av denna ansökan ’förlorat all ändamålsenlig verkan’, i den mening som avses i domen av den 15 oktober 2015, kommissionen/Tyskland (C-137/14, EU:C:2015:683)?
- 2) Om svaret på den första frågan är jakande, ska då nämnda åsidosättande av samarbetskyldigheten utan vidare ge sökanden rätt att få beslutet [att neka subsidiärt skydd] upphävt?
- 3) Om svaret på den andra frågan är nekande, på vem ankommer det då att, i förekommande fall, slå fast att beslutet att neka skydd hade kunnat bli annorlunda om beslutsfattaren hade samarbetat [rörande ansökan om subsidiärt skydd] på ett korrekt sätt?
- 4) Ska en underlåtenhet att fatta ett beslut rörande en ansökan om internationellt skydd inom en rimlig tid, ge sökanden rätt att få ett beslut [att neka skydd] upphävt när det fattas?
- 5) Kan den tid det tar att ändra det tillämpliga ramverket för asylskydd i en medlemsstat, innebära att den medlemsstaten inte behöver tillämpa internationella skyddsbestämmelser som skulle ha medfört att ett beslut om en sådan ansökan om skydd skulle ha fattats inom rimlig tid?
- 6) Om den som fattar ett beslut om internationellt skydd inte har tillgång till tillräckliga bevis rörande sökandens psykiska hälsa, men det finns vissa bevis för att sökanden kan lida av psykisk ohälsa, har då den beslutsfattaren, mot bakgrund av den samarbetskyldighet som nämns i domen av den 22 november 2012, M. (C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 66), eller på någon annan grund, en skyldighet att utreda saken ytterligare, eller någon annan skyldighet, innan han eller hon fattar ett slutligt beslut?
- 7) När en medlemsstat uppfyller sin skyldighet att bedöma de relevanta faktorerna i en ansökan enligt artikel 4.1 i direktiv 2004/83, får den då utan vidare fastställa att en sökandes allmänna trovärdighet inte har fastställts på grund av en lögn, vilken har förklarats och dragits tillbaka så snart som rimligen varit möjligt?”

Förfarandet vid domstolen

- 29 Den hänskjutande domstolen har ansökt om att målet ska handläggas enligt det förfarande för brådskande mål om förhandsavgörande som föreskrivs i artikel 23a i stadgan för Europeiska unionens domstol och i artikel 107 i domstolens rättegångsregler.
- 30 Den 17 december 2021 beslutade domstolen, på förslag av referenten och efter att ha hört generaladvokaten, att avslå denna ansökan, eftersom den hänskjutande domstolen inte hade lämnat några uppgifter som gjorde det möjligt att fastställa att det skulle ha varit brådskande att avgöra förevarande mål. I synnerhet hade den hänskjutande domstolen inte hänvisat till att X var frihetsberövad och än mindre redogjort för skälen till varför EU-domstolens svar skulle ha kunnat vara avgörande för en eventuell frigivning av X.

Prövning av tolkningsfrågorna

Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

- 31 För det första har IPAT m.fl. påpekat att den hänskjutande domstolen, i motsats till vad som framgår av den första frågans lydelse, varken har fastställt att de behöriga myndigheterna helt har åsidosatt sin samarbetskyldighet eller har kunnat göra ett sådant konstaterande på grundval av de faktiska omständigheterna i det mål som är anhängigt vid den. Denna fråga är således hypotetisk och innebär dessutom att EU-domstolen anmodas att meddela ett avgörande avseende de faktiska omständigheterna i det nationella målet, vilket det inte ankommer på EU-domstolen att göra. Dessa överväganden påverkar den andra och den tredje frågan i lika hög grad, eftersom de har ett nära samband med den första frågan.
- 32 För det andra är även den fjärde och den femte frågan hypotetiska, eftersom High Court (Förvaltningsöverdomstolen) inte har fastställt att skyldigheten att meddela ett avgörande inom rimlig tid har åsidosatts.
- 33 För det tredje är det inte nödvändigt att besvara den sjätte frågan, eftersom IPAT har beaktat den medicinska bevisning som X tillhandahållit, utan att ifrågasätta den.
- 34 För det fjärde är den sjunde frågan hypotetisk, eftersom X har preciserat att han inte bestrider IPAT:s slutsatser avseende hans trovärdighet och eftersom den erkända lögnen, i motsats till vad denna fråga antyder, inte var den enda omständighet som föranledde IPAT att anse att X:s trovärdighet inte var styrkt. X lämnade nämligen avgörande uppgifter avseende tidigare händelser först på ett mycket sent stadium och ansökte inte om internationellt skydd i sin ursprungliga ansökan.
- 35 Det framgår av fast rättspraxis att i ett förfarande enligt artikel 267 FEUF ankommer det uteslutande på den nationella domstol vid vilken tvisten har anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet att mot bakgrund av de särskilda omständigheterna i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen. Domstolen är följaktligen, i princip, skyldig att meddela ett förhandsavgörande när de frågor som ställts avser tolkningen av unionsrätten (dom av den 20 september 2022, VD och SR, C-339/20 och C-397/20, EU:C:2022:703, punkt 56).
- 36 Domstolen får underlåta att besvara en tolkningsfråga som en nationell domstol har ställt endast då det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen, när frågan är hypotetisk, eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska och rättsliga förhållandena som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (dom av den 20 september 2022, VD och SR, C-339/20 och C-397/20, EU:C:2022:703, punkt 57).
- 37 I enlighet med behörighetsfördelningen mellan unionsdomstolen och de nationella domstolarna ankommer det dessutom på EU-domstolen att beakta den faktiska och rättsliga bakgrunden till tolkningsfrågorna, såsom den angetts i beslutet om hänskjutande (dom av den 20 oktober 2022, Centre public d'action sociale de Liège (Återkallande eller uppskov med verkställigheten av ett beslut om återvändande), C-825/21, EU:C:2022:810, punkt 35).

- 38 Eftersom den hänskjutande domstolen har klargjort den faktiska och rättsliga bakgrunden till de frågor som ställs, ankommer det följaktligen inte på EU-domstolen att pröva om dessa är korrekta (dom av den 5 mars 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, punkt 50).
- 39 I förevarande fall framgår det, till att börja med, av den första, den andra och den tredje frågan att den hänskjutande domstolen vill få klarhet i huruvida de faktiska omständigheter som angetts utgör ett åsidosättande av samarbetskyldigheten och vilka slutsatser den i så fall ska dra av ett sådant konstaterande, med hänsyn till de begränsningar som den nationella rätten uppställer för denna domstols behörighet. I motsats till vad IPAT m.fl. har gjort gällande är dessa frågor inte hypotetiska, eftersom de utgör kärnan i det nationella målet. EU-domstolen har dessutom ombetts att besvara dessa frågor genom att tolka unionsrätten och kan följaktligen göra en sådan tolkning utan att fatta något avgörande beslut om de faktiska omständigheterna i det nationella målet.
- 40 Vidare kan, eftersom det otvetydigt framgår av beslutet om hänskjutande att High Court (Förvaltningsöverdomstolen) överväger att fastställa att skyldigheten att meddela ett avgörande inom rimlig tid har åsidosatts, den fjärde och den femte frågan inte vara hypotetiska enbart på grund av att High Court ännu inte har fastställt detta.
- 41 Den omständigheten att IPAT beaktade den medicinska bevisning som X tillhandahållit, utan att ifrågasätta den, innebär inte heller att den sjätte frågan, som avser en eventuell skyldighet att inhämta ytterligare ett rättsmedicinskt utlåtande, inte längre är relevant.
- 42 Avslutningsvis har IPAT m.fl., genom sina invändningar mot att den sjunde frågan tas upp till sakprövning, ifrågasatt den hänskjutande domstolens fastställande av de faktiska omständigheterna och dess bedömning vad gäller denna frågas relevans för att avgöra det nationella målet. Det ankommer emellertid inte på domstolen att sätta sig i den hänskjutande domstolens ställe, vare sig när det gäller fastställandet av de faktiska omständigheterna eller en sådan bedömning.
- 43 Av det ovan anförda följer att de invändningar som IPAT m.fl. har framställt mot att begäran om förhandsavgörande tas upp till sakprövning inte kan godtas.

Den första och den sjätte frågan: Samarbetskyldigheten

- 44 Den hänskjutande domstolen har ställt den första och den sjätte frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att den skyldighet att samarbeta som föreskrivs i denna bestämmelse innebär en skyldighet för den beslutande myndigheten att inhämta dels aktuell information om alla relevanta uppgifter som avser den allmänna situationen i ursprungslandet för den som ansöker om asyl och internationellt skydd, dels ett rättsmedicinskt utlåtande om denna persons psykiska hälsa, när det finns tecken på psykiska hälsoproblem som kan ha uppstått till följd av en traumatisk händelse i ursprungslandet.
- 45 Det ska inledningsvis påpekas att artikel 4 i direktiv 2004/83, såsom framgår av dess rubrik, avser "bedömning[en] av fakta och omständigheter".
- 46 Enligt punkt 1 i nämnda artikel får medlemsstaterna betrakta det som den sökandes skyldighet att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan om internationellt skydd. Det är därefter medlemsstaternas skyldighet att i samarbete med den sökande bedöma de relevanta faktorerna i ansökan.

- 47 Såsom domstolen redan har slagit fast sker bedömningen av fakta och omständigheter i två skilda etapper. Den första etappen avser fastställandet av de faktiska omständigheter som kan utgöra bevis till stöd för ansökan, medan den andra etappen avser den rättsliga bedömningen av dessa omständigheter. Vid den rättsliga bedömningen ska det mot bakgrund av omständigheterna i det enskilda fallet avgöras huruvida de förutsättningar för att bevilja internationellt skydd som föreskrivs i artiklarna 9 och 10 eller 15 i direktiv 2004/83 är uppfyllda (dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 64).
- 48 Även om det enligt artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ankommer på den sökande att så snart som möjligt lägga fram alla faktorer som behövs för att styrka ansökan, har domstolen redan förklarat att medlemsstaternas myndigheter, vid behov, aktivt ska samarbeta med den sökande för att fastställa och komplettera samtliga relevanta faktorer i ansökan. Dessutom kan det vara lättare för en medlemsstat än för den sökande att få tillgång till vissa typer av handlingar (dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkterna 65 och 66).
- 49 Vad gäller samarbetets omfattning framgår det av det sammanhang i vilket denna bestämmelse ingår, och särskilt av artikel 4.1 och artikel 8.2 i direktiv 2005/85, att den beslutande myndigheten ska ansvara för en korrekt prövning av ansökningarna, varefter den ska fatta sitt beslut i frågan (dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 40).
- 50 Såsom generaladvokaten har påpekat, i punkt 59 i sitt förslag till avgörande, ska bedömningen av huruvida de fastställda omständigheterna utgör ett sådant hot att den berörda personen, med hänsyn till vederbörandes individuella situation, kan hysa välgrundad fruktan för att faktiskt utsättas för förföljelse, i samtliga fall präglas av uppmärksamhet och försiktighet, med hänsyn till att det handlar om frågor om människors integritet och personliga frihet, det vill säga frågor som rör unionens grundläggande värderingar (dom av den 2 mars 2010, Salahadin Abdulla m.fl., C-175/08, C-176/08, C-178/08 och C-179/08, EU:C:2010:105, punkterna 89 och 90).
- 51 Vidare framgår det av artikel 4.3 a och c samt 4.5 i direktiv 2004/83 att bedömningen av en ansökan om internationellt skydd ska innehålla en individuell del där hänsyn bland annat ska tas till alla relevanta uppgifter om ursprungslandet vid den tidpunkt då beslut fattas om ansökan, de relevanta utsagor och handlingar som den sökande har lämnat samt sökandens personliga ställning och förhållanden. I förekommande fall ska den behöriga myndigheten även beakta de förklaringar som har lämnats till varför relevanta faktorer saknas samt den sökandes allmänna trovärdighet (se, analogt, dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkt 41).
- 52 Det ska även erinras om att medlemsstaterna, såsom generaladvokaten påpekade i punkt 58 i sitt förslag till avgörande, enligt artikel 28.1 i direktiv 2005/85 får anse att en asylansökan är ogrundad endast om den beslutande myndigheten har fastställt att sökanden inte uppfyller villkoren för att ha rätt till flyktingstatus enligt direktiv 2004/83.
- 53 När en person uppfyller de materiella villkoren i artiklarna 9, 10 eller 15 i direktiv 2004/83 för att beviljas internationellt skydd är medlemsstaterna följaktligen skyldiga att, med förbehåll för de skäl för undantag som föreskrivs i detta direktiv, bevilja det sökta internationella skyddet, eftersom dessa stater inte har något utrymme för skönsmässig bedömning i detta avseende (se, för ett liknande resonemang, dom av den 29 juli 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626, punkt 50 och där angiven rättspraxis).

- 54 Det följer av den rättspraxis som det erinras om i punkterna 48–53 ovan att den samarbetskyldighet som föreskrivs i artikel 4.1 i direktiv 2004/83 innebär att den beslutande myndigheten, i förevarande fall IPO, inte kan göra en korrekt prövning av ansökningarna och följaktligen inte heller avslå en ansökan utan att vid den tidpunkt då den fattar beslut om ansökan beakta dels alla relevanta uppgifter om den allmänna situationen i ursprungslandet, dels samtliga relevanta omständigheter avseende sökandens individuella ställning och personliga situation.
- 55 Vad gäller de relevanta uppgifterna om den allmänna situationen i ursprungslandet framgår det av artikel 4.1 i direktiv 2004/83, jämförd med artikel 8.2 b i direktiv 2005/85, att medlemsstaterna ska se till att exakt och aktuell information erhålls om den allmänna situationen i de asylsökandes ursprungsländer och, vid behov, i de länder som de asylsökande har rest igenom (dom av den 22 november 2012, M., C-277/11, EU:C:2012:744, punkt 67).
- 56 Vad gäller de relevanta omständigheterna avseende sökandens individuella ställning och personliga situation, ska det erinras om att bestämmelserna i direktiv 2005/85 inte begränsar de behöriga myndigheternas resurser och i synnerhet inte utesluter att sakkunnigutlåtanden används vid bedömningen av fakta och omständigheter för att sökandens faktiska behov av internationellt skydd bättre ska kunna bedömas, under förutsättning att formerna för ett eventuellt inhämtande av ett sakkunnigutlåtande i detta sammanhang är förenliga med andra relevanta bestämmelser i unionsrätten, bland annat de grundläggande rättigheter som garanteras genom stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 januari 2018, F, C-473/16, EU:C:2018:36, punkterna 34 och 35).
- 57 Den individuella bedömning som krävs på detta sätt kan således bland annat inbegripa inhämtande av ett rättsmedicinskt expertutlåtande, om ett sådant expertutlåtande visar sig vara nödvändigt eller relevant för att, med den omsorg och försiktighet som krävs, bedöma sökandens verkliga behov av internationellt skydd, under förutsättning att formerna för ett sådant inhämtande är förenliga med bland annat de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan.
- 58 Härav följer att den beslutande myndigheten har ett utrymme för skönsmässig bedömning vad gäller frågan huruvida ett sådant expertutlåtande är nödvändigt och relevant och att den, när den konstaterar att ett sådant expertutlåtande är nödvändigt eller relevant, är skyldig att samarbeta med sökanden för att anskaffa det, inom de gränser som angetts i föregående punkt.
- 59 Slutligen ska det nämnas – eftersom det av beslutet om hänskjutande framgår att High Court (Förvaltningsöverdomstolen) i synnerhet vill få klarhet i huruvida konstaterandena i punkterna 54–58 ovan även är tillämpliga på IPAT – att High Court, som svar på en fråga från EU-domstolen, har preciserat att det följer av tillämplig irländsk lagstiftning att IPAT ska göra en full prövning med verkan för framtiden (*ex nunc*) av IPO:s beslut. IPAT har i synnerhet befogenhet att kräva att justitie- och jämställdhetsministern genomför utredningar eller tillhandahåller information och kan, bland annat mot bakgrund av sådana omständigheter, fastställa IPO:s beslut eller ogiltigförklara dem och med bindande verkan rekommendera att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande beviljas.
- 60 Under dessa omständigheter finner domstolen att nämnda konstateranden även är tillämpliga på IPAT. En sådan prövning av huruvida skälen till IPO:s beslut är välgrundade förutsätter nämligen att exakta och aktuella uppgifter om den situation som föreligger i sökandens ursprungsland, vilka bland annat ligger till grund för detta beslut, inhämtas och prövas, samt ger möjlighet att besluta

om åtgärder för bevisupptagning för att kunna döma i saken med verkan för framtiden (*ex nunc*). IPAT kan således vara skyldigt att inhämta och granska sådana exakta och aktuella uppgifter, inbegripet ett rättsmedicinskt expertutlåtande som bedöms vara relevant eller nödvändigt.

- 61 Mot denna bakgrund ska den första och den sjätte frågan besvaras enligt följande. Artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att den skyldighet att samarbeta som föreskrivs i denna bestämmelse innebär en skyldighet för den beslutande myndigheten att inhämta dels precis och aktuell information om alla relevanta uppgifter som avser den allmänna situationen i ursprungslandet för den som ansöker om asyl och internationellt skydd, dels ett rättsmedicinskt utlåtande om denna persons psykiska hälsa, när det finns tecken på psykiska hälsoproblem som kan ha uppstått till följd av en traumatisk händelse i ursprungslandet, och ett sådant expertutlåtande visar sig vara nödvändigt eller relevant för att bedöma nämnda sökandens verkliga behov av internationellt skydd, under förutsättning att formerna för ett sådant inhämtande är förenliga med bland annat de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan.

Den andra och den tredje frågan: De processuella konsekvenserna av ett åsidosättande av samarbetskyldigheten

- 62 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra och den tredje frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att ett fastställande, inom ramen för den domstolsprövning i andra instans som föreskrivs i nationell rätt, av ett åsidosättande av samarbetskyldigheten enligt denna bestämmelse, utan vidare ska medföra att beslutet om avslag på överklagandet av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd upphävs, eller om det kan krävas att den som ansöker om internationellt skydd visar att beslutet om avslag på överklagandet hade kunnat bli ett annat i avsaknad av ett sådant åsidosättande.
- 63 EU-domstolen konstaterar inledningsvis att enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat i sin begäran om förhandsavgörande samt i sitt svar på den fråga som ställts av EU-domstolen ska IPAT anses utgöra en domstol i första instans som har anförtrotts de rättskipningsuppgifter som föreskrivs i artikel 39 i direktiv 2005/85. Det är i denna egenskap som IPAT ska göra den fullständiga omprövning som avses i punkt 59 ovan, vilket innebär att IPAT är behörig att fatta ett beslut med verkan för framtiden (*ex nunc*) på grundval av de omständigheter som lagts fram, vid behov på dess egen begäran, och att den, mot bakgrund av dessa omständigheter, kan fastställa eller ogiltigförklara ett beslut som antagits av IPO och, vid behov, med bindande verkan rekommendera att flyktingstatus eller status som subsidiärt skyddsbehövande beviljas. Det ska tilläggas att det inte har gjorts gällande vid domstolen och att det inte framgår av handlingarna i målet att den domstolsprövning som IPAT således ska göra av IPO:s beslut att avslå en ansökan om internationellt skydd inte uppfyller kraven i nämnda artikel 39.
- 64 Det följer av denna begäran och detta svar att den hänskjutande domstolen ska anses vara en domstol i andra instans som, såsom den har preciserat, har till uppgift att pröva IPAT:s beslut med avseende på maktmissbruk, felaktig rättstillämpning, väsentliga sakfel, irrationell eller oproportionerlig karaktär av ett sådant beslut och åsidosättande av principen om ett rättvist förfarande eller av principen om skydd för berättigade förväntningar, samt, för det fall en sådan rättsstridighet konstateras, kan upphäva beslutet och återförvisa ärendet till IPAT.

- 65 Såsom den hänskjutande domstolen också har preciserat ska den emellertid avstå från att upphäva och från att återförvisa ärendet om det visar sig att IPAT:s beslut inte hade kunnat bli annorlunda även om det inte hade konstaterats att beslutet var rättsstridigt. Enligt irländsk rätt åligger det nämligen den part som yrkar ogiltigförklaring av detta beslut att visa att beslutet hade kunnat bli ett annat i avsaknad av rättsstridigheten.
- 66 Eftersom direktiv 2005/85 inte innehåller någon bestämmelse om möjligheten att överklaga ett beslut om överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd eller några uttryckliga bestämmelser om ett eventuellt överklagande, finner domstolen att det skydd som ges i nämnda artikel 39, jämförd med artikel 18 och artikel 47 i stadgan, är begränsat till att det finns ett rättsmedel och inte kräver att det inrättas en domstol i flera instanser (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 september 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Överklagandets suspensiva verkan), C-180/17, EU:C:2018:775, punkt 33).
- 67 I avsaknad av unionsbestämmelser på området ankommer det således på varje medlemsstat att, i enlighet med principen om processuell autonomi, i sin rättsordning besluta huruvida det eventuellt ska inrättas en möjlighet till domstolsprövning i andra instans av ett avgörande avseende ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd och att i förekommande fall fastställa de processuella regler som gäller i denna andra instans. Dessa regler får emellertid varken vara mindre förmånliga än dem som avser liknande situationer som regleras av nationell rätt (likvärdighetsprincipen) eller medföra att det i praktiken blir omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som följer av unionsrätten (effektivitetsprincipen) (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 september 2018, Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie (Överklagandets suspensiva verkan), C-180/17, EU:C:2018:775, punkterna 34 och 35, samt dom av den 15 april 2021, État belge (Omständigheter som hänför sig till tiden efter ett beslut om överföring), C-194/19, EU:C:2021:270, punkt 42).
- 68 Vad gäller likvärdighetsprincipen framgår det av den hänskjutande domstolens svar på EU-domstolens fråga att de processuella regler som nämns i punkterna 64 och 65 ovan alltid är tillämpliga på den prövning i andra instans som utförs av denna domstol, såväl när situationen omfattas av unionsrätten som när situationen omfattas av nationell rätt.
- 69 Vad gäller effektivitetsprincipen framgår det inte att bevisbördan för att visa att IPO:s och/eller IPAT:s beslut skulle ha kunnat bli annorlunda om samarbetskyldigheten inte hade åsidosatts i praktiken skulle ha gjort det omöjligt eller orimligt svårt att utöva de rättigheter som följer av unionsrätten, vilket det emellertid ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.
- 70 En sådan börda tycks nämligen inte innebära att en person som ansöker om internationellt skydd måste visa att beslutet skulle ha blivit ett annat om åsidosättandet inte hade ägt rum, utan endast att det inte kan uteslutas att beslutet hade kunnat bli annorlunda.
- 71 Även om det direkt framgår, eller om den behöriga myndigheten lyckas visa vid den hänskjutande domstolen – i förekommande fall som svar på påståenden från den som ansöker om internationellt skydd – att beslutet inte i något fall skulle ha kunnat bli annorlunda även om åsidosättandet inte hade ägt rum, framgår det inte att det finns rättigheter som följer av unionsrätten vilka i praktiken skulle bli omöjliga eller orimligt svåra att utöva. Den hänskjutande domstolen kontrollerar nämligen själv huruvida nämnda beslut är välgrundat, vilket innebär att ett upphävande och en återförvisning av ärendet till IPAT i ett sådant fall enbart riskerar att fördubbla denna kontroll och att förlänga förfarandet i onödan.

72 Mot denna bakgrund ska den andra och den tredje frågan besvaras enligt följande. Artikel 4.1 i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att ett fastställande, inom ramen för den domstolsprövning i andra instans som föreskrivs i nationell rätt, av ett åsidosättande av samarbetskyldigheten enligt denna bestämmelse, inte nödvändigtvis medför att beslutet om avslag på överklagandet av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd utan vidare upphävs, eftersom det kan krävas att den som ansöker om internationellt skydd visar att beslutet om avslag på överklagandet hade kunnat bli ett annat i avsaknad av ett sådant åsidosättande.

Den fjärde och den femte frågan: Skälig tidsfrist

73 Den hänskjutande domstolen har ställt den fjärde och den femte frågan, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida unionsrätten, särskilt artikel 23.2 och artikel 39.4 i direktiv 2005/85, ska tolkas så, att den tidsperiod som förflyter mellan, å ena sidan, inlämnandet av asylansökan och, å andra sidan, antagandet av beslut av den beslutande myndigheten och den behöriga domstolen i första instans, kan motiveras av lagändringar som gjorts i medlemsstaten under dessa tidsperioder och, om så inte är fallet, om den omständigheten att någon av dessa tidsperioder i förekommande fall är oskälig i sig kan medföra att det avgörande som meddelats av domstolen i första instans upphävs.

74 Såsom generaladvokaten påpekade i punkterna 89–93 i sitt förslag till avgörande framgår det av strukturen, systematiken och syftena med direktiv 2005/85 att det, till att börja med, ska göras åtskillnad mellan den frist som föreskrivs i artikel 23.2 och den frist som föreskrivs i artikel 39.4 i direktivet. Den förstnämnda är tillämplig på det administrativa förfarandet medan den andra avser domstolsförfarandet.

75 Det framgår även av dessa bestämmelsers ordalydelse att nämnda tidsfrister inte är bindande för antagandet av ett beslut.

76 Med hänsyn till att det i den första av dessa bestämmelser föreskrivs att medlemsstaterna ska se till att det administrativa förfarandet avslutas så snart som möjligt, att den andra bestämmelsen uttryckligen tillåter medlemsstaterna att fastställa tidsfrister för den behöriga domstolens prövning av den beslutande myndighetens beslut och att det i skäl 11 i direktiv 2005/85 anges att det ligger i såväl medlemsstaternas som de sökandes intresse att beslut om ansökningar fattas så fort som möjligt, ska enligt direktivet såväl ansökningar om internationellt skydd som överklaganden av bland annat beslut om avslag på sådana ansökningar prövas skyndsamt.

77 För att det ska vara fråga om en effektiv tillgång till internationellt skydd krävs det nämligen att prövningen av ansökan sker inom rimlig tid (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 maj 2014, N., C-604/12, EU:C:2014:302, punkt 45). Det framgår dessutom av själva ordalydelsen i artikel 47 i stadgan att ett effektivt domstolsskydd bland annat kräver att en persons sak prövas av en domstol inom skälig tid.

78 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att pröva huruvida det beslut som antogs av IPO efter det administrativa förfarandet respektive det beslut som antogs av IPAT efter det rättsliga förfarandet i första instans antogs inom rimlig tid, med hänsyn till omständigheterna i det enskilda fallet.

79 Vad gäller dessa omständigheter framgår det av rättspraxis att frågan huruvida den tidsfrist som har fastställts för att anta rättsakten i fråga är skälig ska bedömas, när förfarandets längd inte har stadgats i någon unionsbestämmelse, med hänsyn till samtliga omständigheter i det enskilda fallet

och i synnerhet med hänsyn till tvistens betydelse för den berörde, ärendets komplexitet samt parternas uppträdande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 25 juni 2020, CSUE/KF, C-14/19 P, EU:C:2020:492, punkt 122 och där angiven rättspraxis).

- 80 Till dessa omständigheter i det enskilda fallet hör emellertid inte lagändringar som skett i en medlemsstat under det administrativa eller rättsliga skedet av handläggningen av ett mål. Det framgår nämligen av de omständigheter som anges i punkterna 76 och 77 ovan att medlemsstaterna är skyldiga att se till att dessa förfaranden slutförs så snart som möjligt och under alla omständigheter inom rimlig tid. De kan således inte åberopa omständigheter som de ansvarar för, såsom lagändringar, för att motivera eventuella åsidosättanden av detta krav.
- 81 Såsom generaladvokaten har påpekat, i punkterna 103–105 i sitt förslag till avgörande, kan ett eventuellt åsidosättande av kravet på att mål ska handläggas inom skäligen tid i fråga om internationellt skydd, såväl under det administrativa förfarandet som i domstolsförfarandet, emellertid inte i sig leda till att ett beslut om avslag på ett överklagande av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd upphävs, såvida inte överskridandet av en rimlig tidsfrist har medfört att rätten till försvar har åsidosatts.
- 82 Eftersom beslut om huruvida ansökningar om internationellt skydd är välgrundade ska antas med beaktande av de materiella kriterier för beviljande av ett sådant skydd som föreskrivs i direktiv 2004/83, kan ett åsidosättande av en skäligen tidsfrist inte leda till att det administrativa beslutet eller det överklagade domstolsbeslutet upphävs, om det inte finns något som tyder på att den omständigheten att ett administrativt förfarande eller ett domstolsförfarande tagit orimligt lång tid har inverkat på utgången av tvisten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 8 maj 2014, Bolloré/kommissionen, C-414/12 P, ej publicerad, EU:C:2014:301, punkt 84).
- 83 Om det däremot finns uppgifter som tyder på att den omständigheten att ett administrativt förfarande eller ett domstolsförfarande tagit orimligt lång tid har kunnat inverka på utgången av tvisten, kan den omständigheten att en rimlig tidsfrist inte har iakttagits leda till att det överklagade administrativa beslutet eller domstolsbeslutet upphävs, särskilt när åsidosättandet leder till att rätten till försvar, vilken utgör en grundläggande rättighet som utgör en integrerad del av de allmänna rättsprinciper som domstolen ska säkerställa iakttagandet av, åsidosätts (se, analogt, dom av den 25 oktober 2011, Solvay/kommissionen, C-110/10 P, EU:C:2011:687, punkterna 47–52).
- 84 Även om de handlingar som ingetts till domstolen inte innehåller några uppgifter som visar att den omständigheten att den ena eller den andra av de två frister som är aktuella i det nationella målet eventuellt är oskälig har lett till att X:s rätt till försvar har åsidosatts, ankommer det på den hänskjutande domstolen att pröva denna omständighet.
- 85 Mot denna bakgrund ska den fjärde och femte frågan besvaras enligt följande. Unionsrätten, särskilt artikel 23.2 och artikel 39.4 i direktiv 2005/85, ska tolkas så, att
- de tidsperioder som förflyter mellan, å ena sidan, inlämnandet av asylansökan och, å andra sidan, antagandet av beslut av den beslutande myndigheten och den behöriga domstolen i första instans, kan inte motiveras av lagändringar som gjorts i medlemsstaten under dessa tidsperioder, och
 - den omständigheten att någon av dessa tidsperioder är oskäligt lång kan inte i sig, när det inte finns något som tyder på att den omständigheten att det administrativa förfarandet eller

domstolsförfarandet tagit orimligt lång tid har inverkat på utgången av tvisten, medföra att det avgörande som meddelats av den behöriga domstolen i första instans upphävs.

Den sjunde frågan: En sökandes allmänna trovärdighet

- 86 Den hänskjutande domstolen har ställt den sjunde frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4.5 e i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att en osann uppgift i den ursprungliga ansökan om internationellt skydd, för vilken en förklaring lämnats och vilken dragits tillbaka av den asylsökande så snart som tillfälle gavs, i sig utgör hinder för att fastställa att den asylsökande är allmänt trovärdig, i den mening som avses i denna bestämmelse.
- 87 I artikel 4.5 i direktiv 2004/83 föreskrivs att om medlemsstaterna tillämpar principen att det är den sökandes skyldighet att styrka sin ansökan, och om vissa aspekter av sökandens utsagor inte stöds av skriftliga eller andra bevis, ska sådana uppgifter inte behöva bekräftas om villkoren i leden a–e i denna bestämmelse är uppfyllda.
- 88 Dessa kumulativa villkor är att sökanden har lämnat in sin ansökan om internationellt skydd så tidigt som möjligt, att sökanden har gjort en genuin ansträngning för att styrka sin ansökan, att sökanden har lagt fram alla relevanta faktorer som han eller hon förfogar över, att en tillfredsställande förklaring har lämnats till varför andra relevanta faktorer saknas, att sökandens uppgifter befinns vara sammanhängande och rimliga och inte strider mot tillgänglig specifik och allmän information som rör den sökandes ärende, och att sökandens allmänna trovärdighet är fastställd.
- 89 Det följer således av artikel 4.5 i direktiv 2004/83 att om inte alla villkor som räknas upp i leden a–e i denna bestämmelse samtidigt är uppfyllda, kan de asylsökandes uppgifter som inte stöds av någon bevisning behöva bekräftas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 2 december 2014, A m.fl., C-148/13-C-150/13, EU:C:2014:2406, punkt 51).
- 90 Av detta följer att den asylsökandes allmänna trovärdighet är en omständighet bland andra som ska beaktas vid prövningen, i det första steget av bedömningen enligt artikel 4.1 i direktiv 2004/83, som avser fastställandet av faktiska omständigheter som kan utgöra bevisning till stöd för ansökan, av huruvida de asylsökandes uppgifter behöver bekräftas.
- 91 De konstateranden som gjorts i ett enskilt fall avseende de villkor som anges i artikel 4.5 a–d i direktiv 2004/83 kan emellertid påverka den bedömning av sökandens allmänna trovärdighet som avses i led e i denna bestämmelse.
- 92 Såsom generaladvokaten i sak har påpekat, i punkt 109 i sitt förslag till avgörande, kan bedömningen av den asylsökandes allmänna trovärdighet emellertid inte begränsas till att de villkor som anges i artikel 4.5 a–d i direktiv 2004/83 beaktas, utan denna bedömning ska, såsom den tyska regeringen har påpekat, göras med beaktande av alla andra relevanta omständigheter i det enskilda fallet inom ramen för en helhetsbedömning och individuell bedömning.
- 93 Vid en sådan bedömning utgör en osann uppgift i den ursprungliga ansökan om internationellt skydd förvisso en relevant omständighet som ska beaktas. Denna omständighet hindrar emellertid inte i sig att sökandens allmänna trovärdighet fastställs. Den omständigheten att den asylsökande lämnade en förklaring till och drog tillbaka denna uppgift så snart tillfälle gavs samt de uppgifter som har ersatt denna osanna uppgift och den asylsökandes senare beteende är nämligen lika relevanta.

- 94 Om bedömningen av samtliga relevanta omständigheter i det nationella målet skulle leda till att den asylsökandes allmänna trovärdighet inte kan fastställas, kan de uppgifter som den asylsökande har lämnat och som inte stöds av någon bevisning således kräva en bekräftelse, i vilket fall det kan ankomma på den berörda medlemsstaten att samarbeta med den asylsökande, såsom det erinras om i bland annat punkterna 47 och 48 ovan, för att samtliga omständigheter till grund för asylansökan ska kunna samlas ihop.
- 95 Mot denna bakgrund ska den sjunde frågan besvaras enligt följande. Artikel 4.5 e i direktiv 2004/83 ska tolkas så, att en osann uppgift i den ursprungliga ansökan om internationellt skydd, för vilken en förklaring lämnats och som dragits tillbaka av den asylsökande så snart som tillfälle gavs, inte i sig utgör hinder för att fastställa att den asylsökande är allmänt trovärdig, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Rättegångskostnader

- 96 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

- 1) Artikel 4.1 i rådets direktiv 2004/83/EG av den 29 april 2004 om miniminormer för när tredjelandsmedborgare eller statslösa personer ska betraktas som flyktingar eller som personer som av andra skäl behöver internationellt skydd samt om dessa personers rättsliga ställning och om innehållet i det beviljade skyddet,**

ska tolkas så,

- att den skyldighet att samarbeta som föreskrivs i denna bestämmelse innebär en skyldighet för den beslutande myndigheten att inhämta dels precis och aktuell information om alla relevanta uppgifter som avser den allmänna situationen i ursprungslandet för den som ansöker om asyl och internationellt skydd, dels ett rättsmedicinskt utlåtande om denna persons psykiska hälsa, när det finns tecken på psykiska hälsoproblem som kan ha uppstått till följd av en traumatisk händelse i ursprungslandet, och ett sådant expertutlåtande visar sig vara nödvändigt eller relevant för att bedöma nämnda sökandens verkliga behov av internationellt skydd, under förutsättning att formerna för ett sådant inhämtande är förenliga med bland annat de grundläggande rättigheter som garanteras i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- att ett fastställande, inom ramen för den domstolsprövning i andra instans som föreskrivs i nationell rätt, av ett åsidosättande av samarbetskyldigheten enligt denna bestämmelse, inte nödvändigtvis medför att beslutet om avslag på överklagandet av ett beslut om avslag på en ansökan om internationellt skydd utan vidare upphävs, eftersom det kan krävas att den som ansöker om internationellt skydd visar att beslutet om avslag på överklagandet hade kunnat bli ett annat i avsaknad av ett sådant åsidosättande.

2) Unionsrätten, i synnerhet artikel 23.2 och artikel 39.4 i rådets direktiv 2005/85/EG av den 1 december 2005 om miniminormer för medlemsstaternas förfaranden för beviljande eller återkallande av flyktingstatus, ska tolkas på följande sätt:

- De tidsperioder som förflyter mellan, å ena sidan, inlämnandet av asylansökan och, å andra sidan, antagandet av beslut av den beslutande myndigheten och den behöriga domstolen i första instans, kan inte motiveras av lagändringar som gjorts i medlemsstaten under dessa tidsperioder, och**
- den omständigheten att någon av dessa tidsperioder är oskäligt lång kan inte i sig, när det inte finns något som tyder på att den omständigheten att det administrativa förfarandet eller domstolsförfarandet tagit orimligt lång tid har inverkat på utgången av tvisten, medföra att det avgörande som meddelats av den behöriga domstolen i första instans upphävs.**

3) Artikel 4.5 e i direktiv 2004/83

ska tolkas så,

att en osann uppgift i den ursprungliga ansökan om internationellt skydd, för vilken en förklaring lämnats och som dragits tillbaka av den asylsökande så snart som tillfälle gavs, utgör inte i sig hinder för att fastställa att den asylsökande är allmänt trovärdig, i den mening som avses i denna bestämmelse.

Underskrifter